

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำเสนอ
หลักการและแนวความคิดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การอาชีวศึกษา

- 1.1 ความหมายและหลักการอาชีวศึกษา
- 1.2 นโยบายกรมอาชีวศึกษา
- 1.3 การจัดการศึกษาประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม

2. ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.2 วิวัฒนาการของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.3 ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.4 ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.5 ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.6 หลักและกระบวนการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.7 ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.8 การประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.9 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา
- 2.10 สภาพการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม

3. หลักการของอาชีพอิสระ
  - 3.1 ความหมายของอาชีพอิสระ
  - 3.2 คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ
  - 3.3 องค์ประกอบของการดำเนินงานประกอบอาชีพอิสระ
  - 3.4 การส่งเสริมอาชีพอิสระของกรมอาชีวศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาอาจถือได้ว่า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะทุกคนต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ การหาเลี้ยงชีพจำเป็นต้องมีวิชาชีพ การศึกษาหาความรู้ความชำนาญ เพื่อการประกอบอาชีพ เรียกว่า "อาชีวศึกษา" การอาชีวศึกษานานาชาติขณะหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของสังคมของประเทศนั้น ๆ กล่าวคือ ในสังคมดึกดำบรรพ์การถ่ายทอดวิชาชีพดำเนินไปโดย บิดามารดาหรือคนในกลุ่มในสังคมเกษตรกรรม การที่บ้านเมืองเจริญขึ้น การศึกษาดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ก็เลยอาศัยผลิตผลทางการเกษตรเป็นหลัก การวิชาชีพเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น มีการฝึกฝนจาก บิดามารดาบางส่วนและบางส่วนก็ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนในสังคมอุตสาหกรรม มีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางอาชีพ และ ความต้องการผู้ประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น การเตรียมบุคคลเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ จะเพิ่มความจำเป็นและความต้องการทั้งในด้านปริมาณ และ คุณภาพการเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย (เมธี บิลันธนานนท์ : 147)

ดร. ภาวิทย์ วรพิพัฒน์ (2539 : 20-21) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน และการดำรงชีวิต

สมาน แสงมะลิ (2529 : 17) ได้แสดงทัศนะว่า ในการประกอบอาชีพของคนเรานั้น สิ่งทีภาคธุรกิจเอกชนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ นิสัยและคุณธรรม ถ้าหากคนเรามีความซื่อสัตย์ มานะ อดทน ขยันขันแข็ง และตั้งใจที่จะเรียนรู้โอกาสที่เขาจะฝึกให้ทำงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งย่อมเป็นไปได้อย่างง่ายดายประการที่สองคือ การมีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับคนอื่นสามารถใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนในการสื่อความหมายติดต่อกับผู้อื่นได้ เป็นที่เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย และประการที่สามคือ เรื่องของฝีมือที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้น สถานศึกษาควรเน้นในสามเรื่องคือ นิสัย และคุณธรรม มนุษย์สัมพันธ์ ทักษะด้านวิชาชีพ อีกทั้งปลูกฝังทัศนคติให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจว่าอาชีพต่าง ๆ นั้นเกิดจากการที่ตัวเราเองรู้จักใช้ความคิดนำมาปรับปรุงมองเห็นช่องทางก็สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานได้

จากทัศนะต่าง ๆ ที่ยกมากล่าวข้างต้นจะเห็นว่า การจัดการอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมาก ต่อการพัฒนาประเทศตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในปัจจุบันมีการขยายตัวทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้เกิดความต้องการกำลังคนช่างฝีมือในอัตราที่สูงขึ้น การอาชีวศึกษาจึงเป็นองค์การที่มีหน้าที่โดยตรงในการผลิตกำลังคนออกสู่ตลาดแรงงาน

ความหมายและหลักการอาชีวศึกษา

1. ความหมายการอาชีวศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520, 2528 : 10) ข้อ 36 ได้ให้ความหมายว่า "การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 899) ได้ให้ความหมายว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งไปทางด้านฝีมือ

ภิญโญ สาร (2526 : 169) ได้ให้ความหมายว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาวิชาที่จะนำไปประกอบอาชีพ โดยมีโรงเรียนหรือสถานศึกษาและครูเป็นผู้สอนมีรัฐบาลสนับสนุนและควบคุมให้ตรงกับความต้องการของสังคม และตลาดแรงงาน

ก๊อต (Good 1973 : 645) ได้ให้ความหมายว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับต่ำกว่าวิทยาลัยโปรแกรมหนึ่ง ในการที่จะเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การเลือกอาชีพในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะ หรือเพื่อเป็นการระดับแรงงานลูกจ้าง รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าการค้าอุตสาหกรรม สุขภาพ สุขภาพ เกษตรกรรม ธุรกิจและคหกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

สรุปการอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านฝีมือระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าปริญญา สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้ศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะความชำนาญในวิชาชีพ และมีคุณธรรมจริยธรรม พร้อมทั้งจะออกไปประกอบอาชีพสุจริตเพื่อตนเองและสังคม

2. หลักการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษามีหลักการที่ยึดถือปฏิบัติต่าง ๆ กันไป แต่ในที่นี้จะขอยกหลักการอาชีวศึกษาที่น่าสนใจตามแนวความคิดของเมธี บิลันธนานนท์ (148-149) คือ

1. การอาชีวศึกษาเป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ และทำงานต่อไปด้วยความสำเร็จ
2. เป้าหมายของการอาชีวศึกษาคือมุ่งที่งานและความสัมพันธ์กับการมีงานทำ
3. การอาชีวศึกษาต้องสอดคล้องกับ สภาพของเศรษฐกิจและสังคม และวุฒิภาวะของนักศึกษา

4. การอาชีวศึกษาจัดทำให้ ผู้สำเร็จสามารถร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้
ในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม
5. การอาชีวศึกษาให้นักศึกษา มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพได้
6. แต่ละบุคคลที่มีสิทธิจะเลือกอาชีพที่ตนปรารถนาได้
7. รัฐมีหน้าที่ที่จะจัดทำให้บุคคลได้รับการฝึก เพื่อประกอบอาชีพได้ตามที่แต่ละ
บุคคลได้ตั้งเป้าหมายไว้
8. ประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษาจะสูง ถ้าจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้
รับการฝึกโดยจำลองสภาพแวดล้อม การทำงานให้เหมือนสภาพเมื่อจะไป
ทำงานจริง
9. การฝึกอาชีพจะมีประสิทธิผลเมื่องานฝึกอาชีพกระทำในลักษณะเดียวกันกับ
งานจริง นั่นคือใช้ขั้นตอนการทำงาน เครื่องมือ และเครื่องจักร เช่น
เดียวกับที่ใช้ในการทำงานจริงในอาชีพนั้น
10. ประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษาจะสูงเมื่อได้จัดให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้
ใช้ความสนใจ นิสัย ความถนัด และมันสมองของผู้เรียนอย่างเต็มที่
11. การฝึกอาชีพที่มีประสิทธิผลของแต่ละอาชีพ ช่าง หรือ งาน ก็ต่อเมื่อได้
จัดให้แก่กลุ่มที่ต้องการและได้รับประโยชน์จากการฝึกเท่านั้น
12. การฝึกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องฝึกประสบการณ์เฉพาะด้านหลาย ๆ
ครั้ง เพื่อสร้างนิสัยที่ถูกต้องในการทำงานและการคิด จนกระทั่ง
นิสัยที่ต้องการได้พัฒนาขึ้นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานทำ
อาชีพ
13. การฝึกอาชีพจะมีประสิทธิผลย่อมขึ้นอยู่กับครูฝึก ซึ่งจะต้องมีประสบการณ์
วิชาชีพในการประยุกต์ทักษะ และความรู้ในการปฏิบัติงาน และขบวนการ
การทำงานของสิ่งที่ตนสอน

14. สำหรับแต่ละอาชีพ ผู้ฝึกจะต้องมีความสามารถในการผลิตชิ้นตําระดับหนึ่ง เพื่อที่จะทำงานและรักษาตำแหน่งงานไว้ได้ถ้าการอาชีวศึกษาไม่สามารถ จัดได้ถึงขั้นนี้แล้ว ก็จะไม่มีประสิทธิภาพทั้งสำหรับรายบุคคลและ สำหรับ สังคม
15. การสร้างนิสัยการปฏิบัติงาน จะได้ผลต่อเมื่อผู้ฝึกได้ทำงานไม่ใช่ว่าแบบ ผิดหรือทำงานปลอม
16. แหล่งของเนื้อหาสาระที่เชื่อถือได้ของการฝึกเฉพาะแต่ละอาชีพ มาจาก แหล่งเดียวเท่านั้น คือ จากประสบการณ์ของผู้ชำนาญของอาชีพนั้น
17. สำหรับแต่ละอาชีพจะมีเนื้อหาอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นของอาชีพนั้นโดย เฉพาะและไม่มีคุณค่าในทางปฏิบัติสำหรับอาชีพอื่น
18. การอาชีวศึกษาจะบริหารแก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเมื่อสามารถ บริการในเรื่องที่มีคนต้องการและผู้ต้องการได้ประโยชน์มากที่สุด
19. การอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะแปรผันตามวิธีการสอนและความสัมพันธ์ กับผู้เรียน จึงควรพิถีพิถันพิจารณาคุณลักษณะพิเศษ ของกลุ่มที่เรียนและผู้ สอนด้วย
20. การบริหารอาชีวศึกษาจะมีประสิทธิภาพ ต่อเมื่อมีการจัดการในลักษณะ ยืดหยุ่นแทนการมีมาตรฐานที่ตายตัวเกินไป
21. ขณะที่พยายามลดค่าใช้จ่ายต่อหัว แต่ก็ต้องใช้งบประมาณขั้นต่ำจำนวนหนึ่ง ซึ่งถ้าจ่ายต่ำกว่านี้แล้ว จะไม่สามารถจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้ดี และถ้าไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณขั้นต่ำแล้ว ก็ไม่สมควรที่จะจัด ให้มีระบบอาชีวศึกษา

หลักการอาชีวศึกษาที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า การอาชีวศึกษา เป็นการฝึกฝนและ ศึกษาเพื่ออาชีพ คือ จัดให้มีสมรรถนะในการเข้าสู่อาชีพ ก้าวหน้าในอาชีพ และปรับตนให้ทันต่อ กาลสมัยและสภาพที่เป็นจริง

3. นโยบายกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบาย ให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติเพื่อ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา วิธีการดำเนินงานแต่ละนโยบายนั้นให้แต่ละสถานศึกษาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละสถานศึกษา ชุมชน และอื่น ๆ

นโยบายกรมอาชีวศึกษาใน แต่ละนโยบายจะมีเป้าหมายเดียวกัน คือ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพนักเรียน นักศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและต้องการของตลาดแรงงาน เช่น นโยบายโครงการอาชีวศึกษาครบวงจร นโยบายการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม นโยบาย โครงการพัฒนากิจการลูกเสือและเนตรนารีวิสามัญ นโยบายจุดเน้น 7 ประการ นโยบายเป้าหมาย 10 ประการ และอื่น ๆ ซึ่งจะกล่าวเฉพาะนโยบายจุดเน้น 7 ประการ และนโยบายเป้าหมาย 10 ประการ เพราะทั้งสองนโยบายนี้ได้รวมนโยบายโครงการอื่น ๆ ไว้ทั้งหมด ดังรายละเอียดนี้

นโยบายจุดเน้น 7 ประการ

ปี พ.ศ. 2531 อธิบดีกรมอาชีวศึกษา (นายสุรเดช วิเศษสุรการ) ประกาศนโยบายจุดเน้น 7 ประการ ให้ทุกสถานศึกษานำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา คือ

จุดเน้นที่ 1 สนองความต้องการตลาดแรงงาน ในการจัดการเรียนการสอนระดับช่างฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส. และปวท.) ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้เปลี่ยนแปลงตามความก้าวหน้า และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสนองตอบให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

จุดเน้นที่ 2 จัดการเทคโนโลยีใหม่ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตกำลังคนระดับช่างเทคนิค (ปวส.) และ จะปรับทิศทางให้สอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการกำลังคนในอนาคต

จุดเน้นที่ 3 ให้ส่งเสริมอาชีพอิสระ ในด้านการเรียนการสอนให้มี การเร่งรัดปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพอิสระอย่างจริงจัง

จุดเน้นที่ 4 สอนระยะสั้นสู่ประชา ส่งเสริมการนำการศึกษาสายอาชีพไปสู่ ประชาชนให้กว้างขวาง โดยการพิจารณาปรับปรุงวิธีการจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

จุดเน้นที่ 5 พัฒนาหลักสูตรสื่อการสอน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร และ สื่อการสอน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรในระบบและนอกระบบ

จุดเน้นที่ 6 งานครบวงจรได้มาตรฐาน เร่งพัฒนาการจัดการศึกษาในการ ออกแบบและการผลิตผลงานให้ได้คุณภาพของงาน คิดเป็น ทำเป็น ขายเป็น

จุดเน้นที่ 7 เร่งงานคุณภาพนักศึกษาในด้านคุณภาพนักเรียน นักศึกษาจะ เน้น ให้เป็นผู้มีทักษะ ด้านอาชีพ มีสติปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ เพื่อให้กำลังคนที่กรมอาชีวศึกษาผลิตออกมาสู่ตลาดแรงงานมีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การอาชีวศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการ สอนและการฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะทุกคนจะต้อง ประกอบอาชีพการหาเลี้ยงชีพจึงต้องมีวิชาชีพที่มั่นคงและถาวร การศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ เพื่อประกอบอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญ การอาชีวศึกษาไม่ว่ายุคใดสมัยใดย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทาง

เศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของสังคม สรุปว่า ในปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปเพื่อการพัฒนา การมีงานทำ และการประกอบอาชีพอิสระ

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีหลายระดับการศึกษา ได้แก่ (กรมอาชีวศึกษา, 2531 : 11)

1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี ภายในสถานศึกษาในสังกัดกรมทั่วประเทศ รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบ ปวช.
3. ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (ปชม.) หลักสูตร 1 ปี เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่าง รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น
5. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น (225 ชั่วโมง) เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่าง และศูนย์ฝึกวิชาชีพ รับผู้ที่จบการศึกษาระดับประถม ไม่มีการสอบคัดเลือก นักเรียนที่เรียนครบ 225 ชั่วโมง และสำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตร
6. เสริมวิชาชีพมัธยม (สะสมหน่วยกิต) เปิดสอนที่ศูนย์ฝึกวิชาชีพเป็นการให้บริการเรียนการสอนวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปัจจุบันแก่นักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสามัญ เมื่อเรียนครบสามารถนำหน่วยกิตไปสะสมที่โรงเรียนอื่นได้

การจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษามี 5 ประเภทวิชาคือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 : 7)

1. ประเภทวิชาเกษตรกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางเกษตร วิธีการปฏิบัติงานทางการเกษตรทุกสาขา วิทยาลัยเกษตรกรรมทุกแห่งในสังกัดกรมอาชีวศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนประเภทวิชานี้ โดยเปิดสอนในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. และหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น 225 ชั่วโมง

2. ประเภทวิชาคหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติเกี่ยวกับการประดิษฐ์ตกแต่ง การออกแบบเสื้อผ้า โภชนาการ และเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยที่เปิดทำการสอนคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ และในวิทยาลัยเทคนิคบางที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้น ๆ ศูนย์ฝึกวิชาชีพและโรงเรียนสารพัดช่างทุกแห่งโดยเปิดสอนในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นและหลักสูตร ปชม.

3. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ และการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดทุกประเภท โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคทุกแห่งทั่วประเทศที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา รวมทั้งโรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพด้วย มีเปิดสอนในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นและหลักสูตร ปชม.

4. ประเภทวิชาพาณิชยกรรมและบริหารธุรกิจ เป็นประเภทวิชาที่มีเนื้อหาครอบคลุมการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เป็นลักษณะงานในสำนักงาน (office) และงานบริการ (service) เป็นหลักเปิดสอนเฉพาะที่วิทยาลัยพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค ศูนย์ฝึกวิชาชีพและโรงเรียนสารพัดช่างบางแห่งในสังกัดกรมอาชีวศึกษามีทั้งระดับ ปวช. ปวส. ปวท. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น และ ปชม.

5. ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาความรู้และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับศิลปะในสาขาต่าง ๆ งานหัตถกรรม และศิลปประยุกต์ เปิดทำการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคบางแห่ง โรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพทั่วประเทศ ในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. และหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา เป็นการผลิตกำลังคนเพื่อไปประกอบอาชีพในระดับต่าง ๆ และหลายสาขา เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่ง

ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความเหมาะสมกับระดับสติปัญญา ความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล

การจัดการศึกษาประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา โดยเฉพาะประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมเป็นการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนระดับกลางในระดับช่างฝีมือ และระดับช่างเทคนิค ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการผลิตทรัพยากรกำลังคนของประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาขาวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 : 49-50)

1. สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม
2. สาขาวิชาการถ่ายภาพ
3. สาขาวิชาดนตรี

ในสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่

1. กลุ่มวิชาศิลปประยุกต์
2. กลุ่มวิชาจิตรศิลป์
3. กลุ่มวิชาหัตถอุตสาหกรรม

จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ได้กำหนดจุดประสงค์ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2531 : 6)

1. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการศึกษทักษะ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าหาวิธีสร้างงานอาชีพสาขาศิลปหัตถกรรมให้พัฒนาก้าวหน้า และสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และความความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ให้มีความซาบซึ้งในคุณค่าของงานอาชีพ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม สามารถถ่ายทอดได้ผลิตได้ จำหน่ายได้ และบริการได้

3. ให้มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น
4. ให้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์งาน สร้างงานและแก้ไขปัญหาทางงานอาชีพวิชาศิลปะหัตถกรรม และงานอาชีพอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน
5. ให้สามารถจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม เชิงเทคโนโลยี การสร้างสติปัญญาเพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ หรือสถานประกอบการที่จะนำไปประกอบอาชีพได้จริง

จะเห็นได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาประเภทวิชาศิลปะหัตถกรรมได้มุ่งเน้นผลิตแรงงานผลิตคนที่มีความชำนาญตามที่ตลาดแรงงานต้องการ อีกทั้งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรมและเชิงเทคโนโลยี และนอกจากนี้ยังเน้นให้ผู้เรียนสามารถผลิตเป็น จำหน่ายเป็น และบริโภคเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการประกอบอาชีพส่วนตัวสูงขึ้น สามารถสร้างงาน พัฒนางานพัฒนาคุณภาพของชีวิตคน ลดความต้องการในการมุ่งศึกษาต่อในระดับสูงโดยไม่มีสิ้นสุด ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาในปัจจุบันและอนาคตมีเป้าหมายหลักที่จะเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะ สามารถปรับงานให้เข้ากับความสำเร็จทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนมีความสามารถที่จะสร้างปัจจัยให้เกิดสูงสุดแก่ชีวิตด้วยการประกอบอาชีพ สร้างงาน พัฒนางาน เพื่อคุณภาพที่ดีของชีวิต

ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. ประวัติความเป็นมาของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเป็นมาตามที่ สุรินทร์ สรสิริ (2503 : 687) ได้เรียบเรียงไว้ในวิทยานิพนธ์ว่า ในปี 246 ก่อนคริสตกาล พลาโต (Plato) นักปราชญ์ชาวกรีก ได้ตั้งสถาบันการศึกษาชื่ออคาเดมี (Academy) ขึ้น ครูและนักเรียนช่วยกันดูแลกิจกรรม

และทรัพย์สินของสถาบัน นักเรียนที่มาทบทวนที่จะต้องได้รับเลือกจากนักเรียนอื่น ๆ โดยการลงคะแนนกัน โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 10 วัน ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ได้นำเอาวิธีการนี้ไปใช้ สถาบันตั้งอยู่ 900 ปี ถึงสมัยจักรพรรดิจัสติเนียน (Justinian) ได้ทรงล้มเลิกสถาบันนี้ในปี ค.ศ. 529

สถาบันต่อมาที่ได้รับการเลือกตั้งขึ้น คือสถาบันไลเซียม (Lisim) โดยมีอริสโตเติล (Aristotle) ผู้เป็นศิษย์ของพลาโต (Plato) เป็นผู้ตั้งขึ้น วิธีการดำเนินงานก็เช่นเดียวกับอคาเดมี (Academy) คือจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งนับว่าเป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งอริสโตเติลกล่าวว่า เป็นที่ยอมรับให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนนั้น เป็นทฤษฎีแห่งการศึกษาที่ว่าด้วยศิลปะแห่งการอยู่ร่วม

ต่อจากสมัยนี้แล้ว เป็นสมัยที่ไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพราะ เป็นสมัยกรีกอยู่ในระยะเสื่อม ในที่สุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดังกล่าวก็มาถึงสมัยฟื้นฟูการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

วัตทอริโน ดา เพลตา (Wattorino da Plata) เป็นครูสมัยใหม่คนแรกที่สอนอยู่ในโรงเรียนปาดังและเวนิซ เขาเป็นนักการศึกษาและนักจิตวิทยาสมัยใหม่ เพราะเชื่อว่าการจัดการศึกษาต้องอาศัยความสนใจและความสามารถเป็นรากฐาน เขาจึงจัดให้มีการฝึกฝนทางด้านพลศึกษาและการแข่งขันกีฬา การจัดโปรแกรมด้านกีฬาให้นักเรียนเป็นผู้จัดดำเนินการเองซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เพลตา เป็นครูคนแรกที่จัดให้มีการแข่งขันกีฬาขึ้นภายในโรงเรียนดำเนินการเอง

ในปี ค.ศ. 1767 อันดรอเบลล์ (Androbell) ได้จัดพิมพ์รายงานถึงวิธีที่นักเรียนคนหนึ่งใช้สอน และปกครองเด็กแทนครูในโรงเรียนหนึ่งในประเทศอินเดีย โดยการให้หัวหน้านักเรียนอีกคนหนึ่งสอนนักเรียนจำนวน 12 คน นอกจากนั้น หัวหน้านักเรียนยังมีหน้าที่จัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน ตรวจสอบเด็กที่ขาดโรงเรียน สอบไล่ และเลื่อนชั้นนักเรียน ซึ่งเรียกโรงเรียนระบบนี้ว่า "ระบบแลงคาสเตอร์" โรงเรียนแบบนี้ได้เจริญแพร่หลาย ถึงแม้โรงเรียนประเภทนี้จะ

มีวิธีที่ประหยัดแต่ก็ถูกลืมเลือนไป เมื่อปี ค.ศ. 1840 ซึ่งคุณความดีของโรงเรียนระบบนี้มีอิทธิพลต่อความคิดเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างมาก

2. วิวัฒนาการของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ใช่จะเป็นของใหม่สำหรับการศึกษา เพราะได้เคยกระทำกันมาก่อนแล้วในโรงเรียนสมัยโบราณ เช่น โรงเรียนของชาวเอเชนส์ และสปาร์ตาร์ ได้จัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับนักเรียนปะทะกับสิ่งแวดล้อมและเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่มีมูลค่าให้แก่เด็ก เช่น กีฬา ดนตรี ปาถกฐา ใต้วาที่ การละคร และชุมนุมต่าง ๆ เป็นต้น

เมื่อ 40 ปีที่แล้วมา เอลเดอร์ เค. เฟรตเวล (Elder D. Fretwell) ได้เปิดสอนวิชา Extra - Curricular Activities ที่ Teacher's College, Columbia University ในนิวยอร์ก ซึ่งมีผลทำให้โรงเรียนต่าง ๆ เริ่มต้นตัว และเห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้มีการวิวัฒนาการในเวลาต่อมา

3. ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญอย่างมาก ในการที่จะช่วยให้ความมุ่งหมายทางการศึกษาบรรลุถึงผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ และยังช่วยส่งเสริมด้านกิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดทักษะด้านต่าง ๆ อีกด้วย (สุมิตร คุณานุกร, 2523) ธนู แสงศักดิ์ (2513) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรหมายถึง "กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนปกติเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้สืบเนื่องกับหลักสูตรและไม่สืบเนื่อง แต่ทางสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายในการจัดทำเพื่อให้เกิดพัฒนาในตัวผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา"

สมิทร คุณานุกร (2523 : 99-101) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร" หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวลที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจและส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน นอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ อุนิสัย ค่านิยมและปลูกฝังเจตคติที่พึงประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของหลักสูตรกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ทอมสกิน (Tompkins 1950 : 10) ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่ดีเป็นส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนตามประมวลการเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน

จากความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักการศึกษาท่านได้ให้ไว้ พอสรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้สมบูรณ์ขึ้น และเพื่อมุ่งส่งเสริมพัฒนาการ ประสบการณ์ของผู้เรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภายใต้การสนับสนุนของสถานศึกษา

4. ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นับว่ามีความสำคัญ และจำเป็นต่อนักเรียนอย่างยิ่ง เพราะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น มุ่งจะพัฒนานักเรียนในด้านเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ ส่วนการพัฒนาในด้านอื่น ๆ จะได้รับการพิจารณาองลงมาความมุ่งหมายในการผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศนั้น ต้องการกำลังคนซึ่งมีประสิทธิภาพในการประกอบการทำงาน และความสามารถ ซึ่งจะปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นการศึกษาควรพิจารณาถึงสิ่งอื่น ๆ ที่จะมีส่วนในการพัฒนานักเรียนได้รอบด้าน (รัชนาภรณ์ เสนาลักษณ์ 2518:24)

นักการศึกษาหลายท่าน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวผู้เรียนซึ่งเยาวชนอย่างยิ่ง

จันท์ ชุ่มปักเมือง (2508 : 20) ได้ให้ความเห็นว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแบ่งการเรียนการสอนที่มีความสำคัญซึ่งให้ประสบการณ์ชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น"

บุญถิ่น อัตถากร (2502-2514 : 224) ได้กล่าวถึง สเปนเซอร์ (Spencer) ซึ่งมีความคิดเห็นว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นมีความสำคัญเท่ากับการเรียนการสอน" และ คอฟแมน (Coffman) แห่งมหาวิทยาลัยมินนิโซตา มีความเห็นว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา"

เฮนรี ซี. แมคคาวน์ (McKown 1938 : 4) ได้กล่าวถึง สเปนเซอร์ (Spencer) ซึ่งมีความคิดเห็นว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นมีความสำคัญเท่ากับการเรียนการสอน" และคอฟแมน (Coffman) แห่งมหาวิทยาลัยมินนิโซตา มีความเห็นว่า "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา"

5. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2523 : 48) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการสอนชุด วิชาการระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรณมาธิราช เรื่องประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า

1. ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการรวมกลุ่มของผู้เรียนไปในทางที่ดีตามความต้องการของสังคม

2. ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถเอาประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา
4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่าไปในทางที่ถูกต้องควร
5. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนให้รู้จักอยู่ร่วมกันโดยราบรื่นในสังคมประชาธิปไตย
6. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด ตัดสินใจและสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ได้โดยลำพัง
7. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการร่วมมือกันทำงานในสังคม
8. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีความสามัคคี รักสถาบันและรักหมู่คณะ
9. ช่วยให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย
10. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
11. ส่งเสริมความสนใจให้เหมาะสมกับลักษณะของความแตกต่าง ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
12. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่ตนถนัด
13. ช่วยลดปัญหาการขาดเรียนของผู้เรียน เพราะถ้าสถาบันได้จัดกิจกรรมในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนก็จะกระตือรือร้นที่จะมาเรียน
14. สร้างอุปนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจปัญหาของผู้อื่น รู้จักรับใช้ผู้อื่น ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว
15. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เรียน
16. ช่วยทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรย่อมมีคุณค่าและประโยชน์มากมายหลายด้าน ในที่สุดนี้มันก็การศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวเป็นสรุปไว้ว่า

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นเครื่องส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ
  - 1.1 ส่งเสริมและขยายความสนใจของนักเรียน
  - 1.2 ส่งเสริมให้เกิดความเป็นผู้นำ
  - 1.3 ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
  - 1.4 ส่งเสริมสุขภาพทางกายและทางจิตใจ และส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - 1.5 ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยเหลือในการบริหารงานของโรงเรียน
4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีส่วนในการให้ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกฝนตนเองในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การเป็นพลเมืองดี ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมทางสังคมจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2528)

สรุปความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและเยาวชนทั่วไป ได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองและสังคม ปัจจุบันมีผู้บริหาร ครู-อาจารย์ เป็นจำนวนมากที่เริ่มเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนนักศึกษา แล้วยังช่วยสนับสนุนให้หลักสูตรที่ใช้อยู่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อีกด้วย

6. หลักและกระบวนการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

เนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงหากวิธีดำเนินการที่ดีที่ทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นควรเกิดจากความศรัทธาเริ่มของนักเรียน
2. คำนึงถึงความสนใจและความสามารถของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้น
3. มีคณะกรรมการดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผน
4. มีครูอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา
5. มีการแสดงผลงานให้ปรากฏเด่นชัดขณะจัดทำ
6. เป็นงานที่ฝึกความเสียสละเพื่อส่วนรวม แต่ในขณะเดียวกันก็เพื่อพัฒนาบุคคลด้วย
7. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพการเรียน และ ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2528:1)

การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จุดมุ่งหมายคือ แนวทางที่จะช่วยให้ผู้ดำเนินงานยึดเป็นหลักในการทำงานและ เป็นการกำหนดขอบเขตการจัดดำเนินงาน อีกนัยหนึ่งจุดมุ่งหมายคือ เป้าหมายของการจัดดำเนินงาน ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายจะช่วยให้ผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรรู้ขอบเขตความรับผิดชอบ

หลักในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. ชนิดของจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไป หรือจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาซึ่งสะท้อนให้เห็นนโยบายการจัดการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน จุดมุ่งหมายทั่วไปนี้เป็นการวางขอบเขต การจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในสถานศึกษา และเป็นแนวทางให้ชุมชนหรือชมรมต่าง ๆ ยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงานด้วย

จุดมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่งคือ จุดมุ่งหมายของแต่ละชุมชนหรือชมรม จุดมุ่งหมายนี้จะช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงานเข้าใจขอบเขตการดำเนินงาน และตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจะมีผลต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

2. บุคคลผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ชนิดนั้นควรจัดทำ ดังนี้

2.1 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาของแต่ละชุมนุมหรือชมรมผู้แทนนักเรียนหรือนักศึกษา ทั้งนี้ควรได้ผ่านการพิจารณาของครูอาจารย์ของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

2.2 ในการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะชุมนุมหรือชมรมควรให้นักเรียนหรือนักศึกษาเป็นหลักในการจัดทำ โดยมีครูอาจารย์ที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมคอยให้คำแนะนำให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายเหล่านี้ก็ควรเสนอให้วิทยาลัยได้ทราบเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและถูกต้องอีกครั้งก่อนจะนำออกไปใช้เป็นทางการ

ในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น นักการศึกษาได้กำหนดไว้ต่าง ๆ แต่อาจจะสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายทั้งหลายเหล่านั้นต่างก็มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนโดยรอบด้าน .

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนปรับตนเองให้เข้ากับสภาพชีวิตการเป็นนักเรียน
2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้เวลาเรียนและการใช้เวลาว่าง
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยสร้างเสริมความสนใจและทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ
4. กิจกรรมเสริมหลักสูตรอาจจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจอาชีพต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเมื่อมีเวลาว่าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะมีคุณประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งเมื่อเขาจบการศึกษาไปแล้ว

5. นักเรียนสามารถเรียนรู้ เรื่องความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า "วัตถุประสงค์แต่ละอย่างจะบรรลุได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดและวิธีการจัดกิจกรรมนั้น ๆ"

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ
2. เพื่อให้เด็กรู้จักตนเองและบังคับตนเอง
3. เพื่อให้มีความร่วมมืออันดีต่อกัน
4. เพื่อให้เด็กเรียนค้นพบความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ได้ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถนั้น ๆ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วย
5. เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพกฎข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมที่ตนอยู่ และวางตนได้ดีในสังคม
6. เพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคีในหมู่คณะ รักโรงเรียน หยิ่งในเกียรติของโรงเรียนและมีชีวิตดี
7. เป็นการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะในการเป็นผู้รู้ การทำงานร่วมกัน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเกิดความสุขสนานที่จะได้ทำงานที่ตนเองสนใจ
8. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนเอง
9. ส่งเสริมการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ และรู้จักเคารพบุคคลอื่น
10. เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง
11. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ดีขึ้น
12. ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

เพื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนักการศึกษาหลาย ๆ คนดังที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมโครงการสอนในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษ
3. เพื่อเป็นการจัดบริการในสถานศึกษา
4. เพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจ และศีลธรรม
5. เพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกัน และการเข้าสังคม และพักผ่อนหย่อนใจ
6. เพื่อพัฒนาทางสุขภาพ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความสามัคคี การรู้จักเสียสละ และการให้อภัย

2. บุคลากรในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการดำเนินงานจัดกิจกรรม บุคคลซึ่งมีส่วนรับรู้และช่วยในการดำเนินงานคือ ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง คณะครูอาจารย์ และนักเรียน

2.1 ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญของโรงเรียน เป็นนักวางแผน ผู้ดำเนินงาน ผู้ประสานงาน และเป็นศึกษานิเทศก์ให้แก่ทีมงานของตนเอง นักการศึกษาบางคนกล่าวว่า "ครูใหญ่ควรรู้กิจการทุกอย่างของโรงเรียน" (The Principal is the School) ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารควรพิจารณาถึงความจำเป็น คุณสมบัติที่จะได้รับ ตลอดจนการเตรียมบุคคลซึ่งจะต้องมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน และคุณสมบัติซึ่งนักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารควรยึดหลักต่อไปนี้เป็นแนวในการบริหารการจัดกิจกรรม

1. ปรับปรุงแนวความคิดในการจัดการศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ และควรนำมาปฏิบัติได้

2. มีความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างถูกต้อง

3. ยอมรับว่าอาจารย์ที่ปรึกษา ของการจัดกิจกรรมอาจจะมีความสามารถยิ่งกว่าตนเอง

4. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง โดยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม เช่น เป็นที่ปรึกษาในการจัดวิทยากรหรือแหล่งวิชาการของชุมชนจัดหาเงิน จัดสรรอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จัดเวลา สถานที่อันสมควรให้ตลอดจนการคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษา

5. มีความพร้อมในการร่วมเผชิญปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิจาร์ญาณ

6. มีความเอกสารหรือรายงานการติดตามผลของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้อย่างทันห้วงที่

2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิธีการคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามหลักการแล้วจะต้องได้รับความเห็นชอบจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ และนักเรียน แต่ทางปฏิบัติแล้วส่วนมากผู้บริหารเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกเอง และขอความเห็นจากคณะกรรมการบริหาร เป็นต้น

การพิจารณาเลือกอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้บริหารจะต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น

1. อาจารย์ผู้นั้นจะมีความสามารถจะช่วยแนะแนวการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้อย่างดียิ่ง

2. ความรับผิดชอบในการร่วมมือจัดทำกิจกรรมจะช่วยทำให้อาจารย์ผู้นั้นมีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในงานด้านนั้นเพิ่มพูนยิ่งขึ้น

3. อาจารย์ผู้นั้นมีความสนใจในเรื่องนั้นเป็นส่วนตัว ซึ่งจะสามารถสร้างเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. อาจารย์ผู้นั้นมีความเข้าใจว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้สมบูรณ์ทุกด้าน

อาจารย์ที่ปรึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้แนวทางการจัดกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนได้
2. รู้วิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ถูกต้อง
3. ยินดีเสียสละเวลาร่วมทำงานกับนักเรียน
4. มีหลักการสร้างความสามัคคีระหว่างนักเรียนในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน
5. สามารถใช้กิจกรรมเบนความสนใจและชักจูงให้นักเรียนมีพฤติกรรม การรวมกลุ่มไปในแนวทางที่ดี

กาลแลคเฮอร์ (Gallagher) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาว่า "เป็นผู้ที่คำแนะนำเรื่องวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และโครงการ ช่วยให้นักเรียนจัดกิจกรรม และประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของนักเรียน และโรงเรียน ช่วยแนะนำให้รู้จักจัดการประชาสัมพันธ์ และช่วยแนะวิธีปรับปรุงการประชุมและวิธีการจัดหาเงิน"

2.3 ครู-อาจารย์ ได้แก่บรรดาอาจารย์ ซึ่งไม่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องจัดการปฐมนิเทศก์ให้อาจารย์เหล่านี้ได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และบทบาทของอาจารย์เหล่านี้ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ผลของการจัดกิจกรรมเช่นกัน ถ้าบุคคลเหล่านี้เข้าใจวัตถุประสงค์และคุณประโยชน์แล้วจะมีส่วนช่วยนักเรียนในการจัดกิจกรรมโดยทางอ้อมกล่าวคือ สามารถให้แนวคิดที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนในการเลือกประเภทของกิจกรรมที่ควรเข้าร่วม

การให้คำแนะนำของครู-อาจารย์ควรเป็นไปในแนวทางให้นักเรียน ได้รู้จักมีอิสระในการตัดสินใจ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสทดลองความคิดริเริ่ม แม้ว่าบางครั้งอาจจะมีการผิดพลาดซึ่งต้องช่วยแก้ไขในเวลาต่อมาก็ตาม

2.4 ผู้ปกครอง ผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร บทบาทในทางอ้อมคือ ผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลสำคัญต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักเรียน

ปกครองให้เข้าร่วมทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ส่วนบทบาทในทรงตรงผู้ปกครองซึ่งมีความสามารถ อาจจะมีเข้ามาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ หรือเป็นที่ปรึกษาพิเศษในการจัดดำเนินงาน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์หรือแนะนำวิธีการที่ดี

ฉะนั้น บริหารควรตระหนักในเรื่องนี้และหาโอกาสพบปะเพื่อชี้แจงโครงการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนโครงการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้ทราบโอกาสซึ่งอาจจะทำได้คือ การประชุมเพื่อชี้แจงนโยบายของสถานศึกษา การประชุมนิเทศนักเรียนใหม่ ฯลฯ เพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องและป้องกันความขัดแย้ง อันอาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนในวัตถุประสงค์การจัดทำด้วย

2.5 นักเรียนและนักศึกษา นักเรียนและนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการหรือเข้าร่วมการจัดกิจกรรม ฉะนั้น นักเรียนและนักศึกษาจะต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะความรับผิดชอบในฐานะผู้ดำเนินงานหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม และบทบาทในฐานะเป็นผู้มาศึกษาหาความรู้ จึงควรรู้จักแบ่งเวลาสำหรับทางด้านวิชาการและเวลาสำหรับการจัดกิจกรรม

ในภาวะปัจจุบัน นักเรียนและนักศึกษาผู้ซึ่งมีบทบาทในการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะใช้เวลาบางส่วนเพื่อการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งโดยการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้วอาจารย์ที่ปรึกษาการคอยให้คำแนะนำในการแบ่งเวลาให้ถูกหลักกล่าวคือ ไม่ควรรู้ใช้เวลาในการเรียนมาทำกิจกรรม ฉะนั้น ควรพิจารณาสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องประสบความสำเร็จในการเรียนการศึกษาก็ควรถือว่า การจัดกิจกรรมนั้นไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารต้องมีส่วนรับรู้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในทุก ๆ ด้าน เพราะ

1. เพื่อระมัดระวังความสมดุลระหว่างการจัดการศึกษา และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. การปลูกฝังแนวคิดและวิธีปฏิบัติ ซึ่งถูกต้องให้แก่นักเรียนเป็นการเตรียมกำลังคนตามความต้องการของสังคม เพื่อไปเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
3. การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การบริหารงานทุกประเภทของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบต่าง ๆ และแบ่งความรับผิดชอบไปตามสายงานที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องรับนโยบายนั้นมาปฏิบัติ ฉะนั้นผู้บริหารจึงควรวางแผนงานให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การเตรียมบุคลากร ซึ่งได้แก่ การทำให้การศึกษา ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย และขบวนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ตนเอง และบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน

วิธีการที่ควรนำมาปฏิบัติคือ

- ก. ศึกษาหาความรู้ตนเองและถ่ายทอดให้บุคลากรในหน่วยงาน
- ข. เชิญวิทยากร หรือศึกษานิเทศก์ผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาบรรยาย
- ค. ส่งอาจารย์ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไปเยี่ยมสถานศึกษา ซึ่งจัดกิจกรรมเพื่อหาข้อมูลและนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเอง
- ง. ติดต่อขออนุมัติสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเปิดสอนวิชาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ครู-อาจารย์ซึ่งวิทยาลัยคัดเลือกขอเข้าฟังคำบรรยาย เพื่อนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
- จ. เชิญครู-อาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาร่วมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล และวางแผนแก้ปัญหา

3.2 ผู้บริหารเป็นผู้มีความสามารถที่จะช่วยแนะนำ ให้นักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาได้รู้จักการเลือกวิทยากร และแหล่งวิชาการเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม

3.3 ให้ความสำคัญในการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคลากรในหน่วยงานซึ่งจะจำเป็นจะต้องใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.4 ให้ความสำคัญในการจัดสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก ให้เหมาะกับกิจกรรมแต่ละประเภททั้งในและนอกสถานศึกษา

3.5 การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม ขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรม กิจกรรมบางประเภทอาจจะต้องมีระยะเวลาจัดที่มีกำหนดแน่นอน เช่น อาทิตย์ละครั้ง หรือเดือนละครั้ง กิจกรรมบางประเภทอาจจะจัดเพียงภาคเรียนละครั้ง หรือปีการศึกษาละครั้ง ทั้งนี้ก็จะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมควรจะจัดในระหว่างเวลาเปิดเรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้สะดวกในการดำเนินงานหรือเข้าร่วมกิจกรรม ยกเว้นการจัดกิจกรรมบางประเภทที่จัดในระหว่างวันหยุด เนื่องจากจำเป็นต้องกำหนดในเวลานั้น เพราะเป็นเทศกาลหรือมีความหมายพิเศษ เช่น วันครบรอบ 50 ปีของสถานศึกษา เป็นต้น

ฉะนั้นการกำหนดเวลาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยอาศัยหลักพิจารณาดังกล่าวข้างต้น

4. การควบคุมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในการควบคุมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาจะคัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักเรียนนักศึกษาในการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้กำหนดไว้และป้องกันปัญหาและความผิดพลาดซึ่งอาจจะเกิดขึ้น เพราะผู้ดำเนินงานอาจจะมีประสบการณ์และความรอบคอบไม่เพียงพอ

4.1 อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมควร เป็นบุคคลซึ่งมีแนวคิดที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม แต่อย่างไรก็ตามก็จะต้องคำนึงประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติเป็นสำคัญ นอกจากนี้ควรจะเป็นบุคคลซึ่งมีความสนใจและยินดีในการที่จะช่วยให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมซึ่งต้องใช้ทั้ง เวลาและความมานะพยายาม

อนึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาควรระวังไว้เสมอว่า หน้าที่ของตนคือ การให้คำแนะนำในเรื่องที่นักเรียนต้องการปรึกษา และไม่ควรถูกเข้าไปควบคุมการจัดการดำเนินงานเหมือนกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์ที่ปรึกษาก็จะต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนอย่างเป็นกันเอง เพื่อสะดวกในการศึกษาแนวคิด และติดตามการดำเนินงานได้ทัน่วงที เพื่อเตรียมป้องกันปัญหาต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมได้ทันต่อเหตุการณ์

4.2 การควบคุมรายรับ-รายจ่ายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วิธีการเก็บและจัดสรรรายได้เพื่อใช้ในการดำเนินการนั้น จะต้องมีการดำเนินการควบคุมและตรวจตราอย่างละเอียดรอบคอบและเป็นปัจจุบันเสมอ และต้องถือหลักว่า "ทั้งนี้เพื่อฝึกหัดผู้จัดการดำเนินงานให้ทำงานด้านนี้ได้อย่างถูกต้อง โดยมีอาจารย์ฝ่ายการเงินคอยตรวจตราและให้คำแนะนำการทานั้รับ-จ่ายอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ก็เพื่อฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ รู้จักการทางานอย่างถูกต้อง และระมัดระวังการใช้จ่ายให้สมดุลงโดย เฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นการป้องกันการใช้จ่ายเงิน ซึ่งผิดจากวัตถุประสงค์และความไม่สุจริตซึ่งอาจจะเกิดขึ้น

4.3 การควบคุมเรื่อง กำหนดเวลา สถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก

กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น โดยปกติเมื่อคณะกรรมการ ดำเนินงานการจัดกิจกรรม เสนอโครงการก็จะมีกำหนดเวลารวมอยู่ด้วย การอนุมัติเวลาในการจัดกิจกรรม ตามธรรมดาก็เป็นเวลาก่อนหรือหลังการเรียนระหว่างการเปิดเรียน ถ้าเป็นเวลาที่พิเศษออกไปจากที่กล่าวมานี้ก็อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารจะเห็นสมควร

ในการบริหารงานของสถาบันศึกษาเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นั้นจะมีครู-อาจารย์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบอยู่แล้ว ฉะนั้นการจัดการควบคุมในเรื่องนี้ผู้บริหารก็จะออกคำสั่งมอบหมายให้ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้ความสะดวกและตรวจตราควบคุมไปในตัว

7. ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อ การพัฒนาหรือเสริมสร้างนักเรียนให้มีความพร้อมและสมบูรณ์นั้น สถานศึกษาสามารถจัดได้หลายรูปแบบตามความต้องการ จำเป็นของนักเรียน สภาพสังคมและความพร้อมทางด้านบุคลากร อาคารสถานที่ ตลอดจนงบประมาณ

กิจกรรมที่เสริมหลักสูตรที่จัดในสถาบันการศึกษา อาจจะมีมากน้อยแตกต่างกับข้างใน แต่ละสถาน มีผู้จัดประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้หลายท่าน เช่น

सानาวี ขจรศิลป์ (2527) ได้แบ่งประเภทและลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามวัตถุประสงค์หลักออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กิจกรรมทางด้านวิชาการ เป็นการเพิ่มพูนตามความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการ
2. กิจกรรมทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม มุ่งส่งเสริมความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ในด้านศิลปะและวัฒนธรรม

3. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือผู้อื่น หรือมุ่งสร้าง
สาธารณสมบัติ

นอกจากนี้ การแบ่งประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตร อาจแบ่งเป็นรูปแบบตามการ
พัฒนานักเรียนได้ดังนี้ คือ

1. กิจกรรมพัฒนาปกครองตนเอง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกัน
กล้าตัดสินใจ และรับผิดชอบงานต่าง ๆ
2. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในสาขาวิชาที่นักเรียน
กำลังศึกษาอยู่
3. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนามารยาท และระเบียบ
ประเพณีการอยู่ร่วมกันในสังคม
4. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและความพร้อมเพรียง เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชมรมกีฬา
ต่าง ๆ
5. กิจกรรมพัฒนาความเสียสละ เพื่อสังคม เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนตระหนักใน
บทบาทของการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม
6. กิจกรรมพัฒนาศีลธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความ
ประพฤติและจริยาวัตรตรงตามเป็นที่ประสงค์แก่สังคม
7. กิจกรรมพัฒนาศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนนับ-
สนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เสริมสร้างความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประ-
ชาชาติ
8. กิจกรรมสันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนใช้เวลาว่าง เพื่อการ
พักผ่อน หรือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ
9. กิจกรรมพัฒนาอาชีพ เป็นกิจกรรมที่เตรียมนักเรียนไปสู่อาชีพในอนาคต

10. กิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสนใจการเมือง
ในอนาคต

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในแง่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษามักจัดทำเป็นรูป
โครงการหรือเรียกว่า กิจกรรมประเภทโครงการ สรุปความเห็นแล้ว จะพบว่ากิจกรรมเสริม
หลักสูตรมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือประเภทที่นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมทุกคนกับกิจกรรมประเภท
ที่นักเรียนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียนเองโดยกิจกรรม
หลายประเภทดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาปฏิบัติในสถานศึกษาจะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถาน
ภาพของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะจัดเป็นโครงการ กิจกรรม โดยกำหนดวัน เวลา จุดมุ่งหมาย
ขอบข่ายโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ไว้ให้รัดกุม และสามารถปฏิบัติอย่างได้ผลในสภาพปัจจุบัน

8. การประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ การประเมิน
ผล วันนอร์ มะทา (2523:18) ได้กล่าวว่า การประเมินผลในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมนั้นมีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสได้สำรวจดูความสนใจ ความต้องการของ
สมาชิก และ ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการจัด
กิจกรรมในโอกาสต่อไป

ส่วน Franklin A. and others (1958:594) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการ
ประเมินผลกิจกรรมไว้สรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้และศึกษาในส่วนที่ประสบความสำเร็จ
2. เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. เพื่อหาทางปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นอกจากนี้ได้เสนอหลักการประเมินผลกิจกรรมที่สำคัญไว้ 8 ประการ คือ

1. การประเมินผลการจัดกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานของสถาบันการศึกษาในด้านคุณภาพการเรียนการสอนด้วย
2. จะต้องประเมินผลส่วนประกอบทุกเรื่องของกิจกรรม
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล
4. การประเมินผลจะต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง ทั้งที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน
5. การประเมินผลจะต้องให้เป็นปรนัยมากที่สุด
6. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะต้องนำมาจัดและวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะ
7. ผลการประเมินจะต้องเก็บรักษาและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานกิจกรรมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
8. การประเมินผลกิจกรรมเป็นกระบวนการต่อเนื่องต้องกระทำอยู่เสมอ

ในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น อาจทำได้หลายวิธี สำหรับการประเมินผลที่เป็นแบบแผนก็อาจใช้วิธีต่าง ๆ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การเยี่ยมชมโดยคณะกรรมการการศึกษาวิจัย เป็นต้น สำหรับวิธีที่ไม่เป็นแบบแผน ได้แก่ การอภิปรายผลการจัดของครู-อาจารย์ ร่วมกัน หรือองค์กรอื่น ๆ ของนักศึกษา การรับฟังความคิดเห็นจากอาจารย์และนักศึกษา การสังเกตพฤติกรรมจากนักศึกษาเหล่านี้ เป็นต้น (สุภา หรุจิตตวิวัฒน์, 2526)

เกณฑ์ในการประเมินกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างน้อยที่สุดควรมีคุณสมบัติ 4 ประการ คือ มีความยุติธรรม มีความเที่ยงตรง ความมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่น การประเมินผล เป็นกระบวนการศึกษาตรวจสอบโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตั้งแต่หลักการและเหตุผล เป้าหมาย บุคคลากร สถานภาพ เนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และเกณฑ์การประเมินผลโครงการที่กำหนดไว้ตลอดจนการศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบการประเมินผล วิธีการ การสร้าง เครื่องมือ และมาตรการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล สำหรับเรื่องเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงาน ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ คณะกรรมการดำเนินการ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ กับบุคคล ที่ช่วยเหลือค่าใช้จ่าย บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้สนใจทั่วไปและผู้ปกครอง

9. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษา

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเรื่องการจัดกิจกรรมเป็นเรื่องจำเป็นทุกระดับการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นการแน่นอนว่า สถานศึกษาทุกระดับทุกระดับนั้น จะมีการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา โดยแตกต่างกันตามวัยระดับชั้นและความเหมาะสม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน อาชีพเป็นการเตรียมบุคลากรหรือเยาวชนเพื่อออกไปสู่ตลาดแรงงานโดยตรงและกรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านหลักสูตรวิชาชีพโดยตรง ในสถานศึกษาซึ่งนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาจำนวนมาก กำลังอยู่ในช่วงของการตัดสินใจที่จะจบการศึกษาเพื่อไป ประกอบอาชีพกรมอาชีวศึกษาจึงมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายของกรมอาชีวศึกษา วัตถุประสงค์ ลักษณะกิจกรรมที่จัด โครงสร้าง บริหารกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา นามากกล่าวโดยสรุปแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. นโยบายของกรมอาชีวศึกษาต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา

ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษา ได้อาศัย
 แผนนโยบายการจัดกิจกรรมตามคาวังและระเบียบทางราชการ ซึ่งการจัดกิจกรรมลักษณะนี้เป็น
 ลักษณะที่แน่นอนในด้านการจัดกิจกรรมระดับนี้ ได้ดำเนินการตามระเบียบ ของกระทรวง
 ศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา พ.ศ. 2520 โดยให้ความสำคัญไว้ว่า "รัฐพึง
 สนับสนุนกิจกรรมเยาวชนและจัดการศึกษาให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎ-
 หมายมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นร่วมมือกันธำรงรักษา และปกป้องสถาบัน ชาติ ศาสนา
 พระมหากษัตริย์" จึงได้วางนโยบายการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียนนักศึกษา เป็นหลักสำคัญ
 คือ เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษามีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพ มีความคิดริเริ่ม
 สร้างสรรค์ ประกอบสัมมาชีพและเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ

แผนนโยบายดังกล่าวทุกสาขาวิชา ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้ถือปฏิบัติ
 เช่นเดียวกัน (จිරพันธ์ เสมาทอง, 2536 : สัมภาษณ์)

2. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้จัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาตาม
 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
 พ.ศ. 2520 โดยอาศัยคู่มือการจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมตอนปลาย (ปวช.
 และปวส.) เป็นแนวทางปฏิบัติและได้วางวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา เป็น
 การภายในไว้ต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์ในวิชาชีพ
 สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา มีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์ในวิชาชีพ สามารถ
 นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนนักศึกษามีคุณธรรม เสียสละ และอุทิศตนเพื่อสังคม
  4. เพื่อทะนุบำรุงและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย
  5. เพื่อส่งเสริมพลานามัยและพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา
  6. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  7. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ชื่อเสียง และเกียรติคุณของสถานศึกษา
- (ธีรพงษ์ ประสงค์ลาภ, 2524: 26-27)

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่กล่าวมาตรงกับวัตถุประสงค์ที่ผู้รู้คือ Mckown Prakash และภิญโญ กัลยาณมิตร กล่าวไว้ว่า คือ ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่ดี มีพลานามัย มีคุณธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นเมืองดีของสังคม

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษา อาจแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การจัดกิจกรรมตามคำสั่ง และระเบียบทางราชการ ซึ่งการจัดกิจกรรมลักษณะนี้เป็นลักษณะที่แน่นอนในด้านการจัดกิจกรรมระดับนี้ ได้ดำเนินการตามระเบียบ ของกระทรวง-ศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา พ.ศ. 2520 โดยให้ความสำคัญไว้ว่านักเรียน นักศึกษาที่อยู่ ณ วิทยาลัยนี้เป็นวัยที่เด็กมีพลังกำลังแข็งแรง เช่น การคบหาสมาคม การวางแผน ทำงานเป็นหมู่คณะ ฯลฯ ซึ่งจำเป็นมากเมื่อเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้กิจกรรมของนักศึกษาจะทำประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบของชมรม

ประเภทของชมรมที่ระบุไว้ตามหลักสูตรนี้ไม่มีการบังคับ แล้วแต่สมัครใจว่าจะอยู่ชมรมใด แต่อย่างน้อยทุกคนต้องเป็นสมาชิกจำนวน 1 ชมรม โดยมีชมรมที่สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาได้จัดอยู่พอประมวลโดยสังเขป ดังนี้

- 1.1 ชมรมต่อต้านยาเสพติด
- 1.2 ชมรมศาสนาและวัฒนธรรมไทย
- 1.3 ชมรมผู้บำเพ็ญประโยชน์
- 1.4 ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.5 ชมรมนันทนาการ
- 1.6 ชมรมวิชาชีพ
- 1.7 ชมรมวาทศิลป์
- 1.8 ชมรมสุขภาพอนามัยและสวัสดิศึกษา
- 1.9 ชมรมพัฒนาครอบครัว
- 1.10 ชมรมผู้นิยมใช้ของไทย
- 1.11 ชมรมวิชาการ
- 1.12 ชมรมพัฒนาผู้นำ
- 1.13 ชมรมลูกเสือวิสามัญและเนตนาารีวิสามัญ

2. กิจกรรมสนับสนุนการศึกษาตามนโยบายกรมอาชีวศึกษา นอกจากการจัดกิจกรรมตามสายงานของระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว กรมอาชีวศึกษาได้มีนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดเตรียมนักเรียนนักศึกษา ให้สมกับวัย ลักษณะของวิชา ที่จะสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ด้วยกัน อย่างมากมายหลายแบบ พอสรุปในกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ดังนี้

2.1 องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.)

องค์การเกษตรกรในอนาคต มีชื่อย่อว่า อ.ก.ท. หรือ FFT เป้าหมายของการจัดตั้งองค์การก็เพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางเกษตร ความร่วมมือและความเป็นพลเมืองดี โดยจัดตั้งครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2504 ในสถานศึกษาประเภทเกษตรกรรมทุกแห่ง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและพัฒนาความสามารถในการจะเป็นผู้นำเกษตร

ในอนาคตเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว โดยกิจกรรมของ อ.ก.ท. นี้มีอยู่ตลอดปี และมีการจัดงานระดับภาคและระดับชาติในที่สุด

2.2 องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ช.ท.)

องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทยมีชื่อย่อว่า อ.ช.ท. หรือ FTT เป็นองค์การที่กรมอาชีวศึกษาจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 เพื่อเสริมการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีอุปนิสัยดีงาม และมีความมั่นใจที่จะออกไปเป็นช่างที่ดีเมื่อสำเร็จการศึกษา

2.3 องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ร.ท.)

องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย มีชื่อย่อว่า อ.ร.ท. หรือ FBT กรมอาชีวศึกษาได้จัดให้มีขึ้นในสถานศึกษาที่มีการเรียนการสอน ประเภทพาณิชย์กรรมและบริหารธุรกิจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ส่งเสริมทักษะวิชาชีพ เสริมสร้างลักษณะผู้นำและผู้ร่วมงานที่ดี อันจะทำให้เป็นนักธุรกิจที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

2.4 องค์การนักคหกรรมศาสตร์ในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ค.ท.)

อักษรย่อว่า อ.ค.ท. หรือ FHT กรมอาชีวศึกษาจัดให้มีองค์การในสถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนประเภทวิชาคหกรรมศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับองค์การอื่น ๆ เน้นให้เป็นนักคหกรรมศาสตร์ที่มีคุณภาพที่ดี สนองความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

2.5 องค์การช่างศิลป์ทัศนกรรมในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ศ.ท.)

อักษรย่อว่า อ.ศ.ท. หรือ FCT กรมอาชีวศึกษาจัดให้มีองค์การในสถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนประเภทวิชาศิลปทัศนกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ส่งเสริมทักษะวิชาชีพเสริมสร้างลักษณะผู้นำ และผู้ร่วมงานที่ดี และมีประสิทธิภาพ

จากที่ได้เสนอมานี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกิจกรรมทั้งหลาย ซึ่งจะเห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดอยู่ในกรมอาชีวศึกษามีมากมายเกินกว่าที่จะกล่าวถึงรายละเอียดได้หมด แต่พอสรุปแนวทางจัดกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชาการมุ่งที่จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ทางด้านวิชาการอย่างกว้างขวาง สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานทางสาขาวิชาชีพ
2. กิจกรรมพิเศษ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษามีลักษณะเบาเพื่อประโยชน์เพื่อส่วนรวมทั้งภายในสถานศึกษา สังคมภายนอก ชุมชนใกล้เคียง ชุมชนห่างไกล เพื่อฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม
3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรทางอ้อม ประเภทนี้ไม่เน้นด้านวิชาการโดยตรง แต่เป็นการจัดในรูปแบบของกิจการ มูลนิธิการกุศลต่าง ๆ

10. สภาพการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพประเภทวิชาศิลปทัศนกรรม

การจัดการศึกษาประเภทวิชาศิลปทัศนกรรม เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นผลิตกำลังคนระดับกลางที่มีความชำนาญ ตามที่ตลาดแรงงานต้องการ อีกทั้งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรมและเชิงเทคโนโลยี นอกจากนั้นยังเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถผลิตเป็น จาหน่ายเป็น และบริโภค เป็นเพื่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการ

ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการอาชีวศึกษา ที่ต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพอิสระสร้างงานด้วยตนเอง (อาชีวศึกษา, 2530)

สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่จัดให้มีการเรียนการสอนประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมพิจารณาแล้ว เห็นสมควรจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรแก่นักเรียนนักศึกษา เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพเสริมสร้างลักษณะความเป็นผู้นำและผู้ร่วมงานที่ดี อันจะทาให้นักศึกษาสาขาวิชาศิลปหัตถกรรมเป็นคนที่มีความรู้สูง และมีประสิทธิภาพ สามารถสนองความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพศิลปหัตถกรรม

1. เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความสามารถ เกิดทักษะวิชาชีพทางศิลปหัตถกรรมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. เพื่อจัดการแนะแนวเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพ ทางด้านช่างศิลปหัตถกรรม
3. เพื่อสร้างความสามัคคีสนิทสนมระหว่างนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาเดียวกัน และต่างสถานศึกษา
4. เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และสังคมส่วนรวม ใ้ใช้ความรู้ความสามารถของตน
5. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามด้านสติปัญญาและจิตใจ
6. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับองค์การและสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม

7. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียน มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบ และพร้อมที่จะเป็นผู้นำที่ดี

หลักการของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพศิลปหัตถกรรม

1. เป็นกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษาทางช่างศิลปหัตถกรรมดำเนินการโดยนักเรียน นักศึกษา เพื่อนักเรียนนักศึกษานานาชาติในประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ซึ่งเปิดสอนในสถานศึกษาโดยมีครู-อาจารย์และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำสนับสนุนและควบคุมดูแลรับผิดชอบ

2. การจัดกิจกรรมประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ให้แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับหน่วย ระดับภาค และระดับชาติ กิจกรรมที่จะจัดขึ้นนั้นต้องสอดคล้องกับประเภทของกิจกรรม ตามที่กำหนดในระเบียบ โดยอนุโลม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

แนวการจัดกิจกรรมและโครงการ

1. ให้สถานศึกษาจัดชมรมขึ้นตามสาขาวิชาชีพศิลปหัตถกรรม ที่สถานศึกษาเปิดสอน โดยใช้ชื่อว่า

"ชมรม.....หน่วยวิทยาลัย....." ตามด้วยชื่อสาขาวิชา และชื่อสถานศึกษา เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

1.1 ชมรมวิชาช่างโลหะรูปพรรณ	วิทยาลัย.....
1.2 ชมรมวิชาช่างออกแบบพาณิชยศิลป์	วิทยาลัย.....
1.3 ชมรมช่างผลิตภัณฑ์รองเท้า	วิทยาลัย.....
1.4 ชมรมช่างทอผ้า	วิทยาลัย.....

การดำเนินงานของชมรมให้ถือเป็นกิจกรรมของวิทยาลัย และให้อนุโลมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

หลักการของอาชีพอิสระ

1. ความหมายของอาชีพอิสระ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของคำว่า "อาชีพอิสระ" หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง ซึ่งหมายถึงอาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบการอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ มีการวางแผนการจัดการ และการดำเนินการด้วยตนเอง ทั้งนี้กิจการอาจใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถและทุนทรัพย์ โดยแบ่งเป็น

1. อาชีพสุจริต ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการผลิตชิ้นงานเพื่อจำหน่าย เช่น งานประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตผลการเกษตร เป็นต้น
2. อาชีพบริการ ได้แก่ อาชีพผู้ดำเนินการได้อำนวยความสะดวกหรือให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ แม่ค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย เป็นต้น

จรรยา ทัททะกุล ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบกิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเอง ที่อาศัยทักษะเทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้และมีกำไรซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการผลิต การประกอบ บรรจุ ซ่อมบำรุง ทดสอบปรับปรุงแปรสภาพหรือทำลายสิ่งใด ๆ รวมทั้งการบริการ และการประกอบกิจการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วเจ้าของจะเป็นผู้ดำเนินการขั้นต่าง ๆ เองเป็นส่วนมาก

สุรเดช วิเศษสุรการ (2530) ได้ให้ความหมายการประกอบอาชีพอิสระ ว่า หมายถึง งานที่ไม่ใช่ช่างรับจ้าง ไม่รับราชการ ไม่เป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง ซึ่งอาจเริ่มจากแผงลอย หาบเร่ แล้วขยายมาเช่าห้องแถวจนต่อไปอาจขยายเปิดสาขาเพิ่มขึ้นต่อไปอีกก็ได้

จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่า "อาชีพอิสระ" มีความหมายกว้างอย่างไรก็ตาม นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นค่อนข้างตรงกันของอาชีพอิสระ คือ เป็นการประกอบอาชีพที่ผู้ประกอบการดำเนินกิจการด้วยตนเอง ใช้เงินทุนไม่มากนักแต่ใช้หัวใจและกำลังกายค่อนข้างมาก เป็นได้ ทั้งกิจการที่จดทะเบียนการค้าและไม่ได้จดทะเบียนการค้า ที่สำคัญคือมีรายได้จากกิจการของตนเอง ไม่ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากผู้อื่น อีกทั้งเป็นการสร้างแนวความคิดใหม่แก่ผู้กำลังหางานทำว่า การพึ่งตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอันดับแรก และถ้าบุคคลเหล่านี้พึ่งตนเองได้ โดยการประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดไม่หวังพึ่งการสมัครงานอย่างเดียว จะเป็นการสร้างความหวังใหม่แก่ผู้ที่กำลังหางานทำ และเป็นการช่วยลดปัญหาการว่างงานด้วย

2. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

แนวทางในการดำเนินชีวิตไปสู่อาชีพอิสระ จะประสบความสำเร็จงานอาชีพ ๖ ด้าน บรรจง ชูสกุลชาติ (2529) ในบทความเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการมีงานทำได้ให้ความคิดเห็นว่า พื้นฐานในการประกอบอาชีพอิสระของบุคคลนั้นควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถและทักษะวิชาชีพนั้น ๆ อย่างจริงจัง
  2. มีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ
  3. รู้เทคนิคการจัดการ มีความสามารถและประสบการณ์ในทางธุรกิจ
  4. มีทุน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้ในการประกอบอาชีพ
3. องค์ประกอบของการดำเนินงานประกอบอาชีพอิสระ

จากการสัมภาษณ์เรื่อง กลวิธีในการแนะแนวทางการประกอบอาชีพของทบวงมหาวิทยาลัย สุรสิทธิ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2531) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการประกอบอาชีพอิสระ (Entrepreneur ship) ไว้ดังนี้

1. ต้องรู้จักตนเองว่ามีวิญญานของความเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ กล่าวคือ เป็นนักสู้ ใฝ่ทดลอง มีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไรมีทักษะในด้านไหน เข้มแข็งและคนยังขาดสิ่งใดนอกจากนั้นยังต้องทราบว่าคุณเองต้องการอะไร ต้องการทำอะไร เป็นต้น

2. ความพร้อมในการเริ่มกิจกรรมหรือยัง กล่าวคือ มี 5M ดังนี้

Market	- มีตลาดและช่องทางการจำหน่าย
Man	- มีทีมงาน
Money	- มีเงินทุนและช่องทางเพิ่มเครดิตมาใช้ในกิจการ
Management	- มีการจัดการ
Manufacture	- มีกำลังการผลิตที่ดี

จากแนวทางการดำเนินงาน และ หลักการโดยทั่วไปในการประกอบอาชีพอิสระ ผนวกกับความมุ่งมั่นของผู้ที่จะประกอบการงานนั้น ๆ อาจจะทำให้ผู้ที่ผิดหวังจากการ เป็นพนักงาน ลูกจ้าง ในหน่วยงานที่ต้องการ กลายเป็นเจ้าของกิจการที่มีชื่อเสียงของตัวเองในอนาคตก็ได้

โดยสรุปการประกอบอาชีพนั้น จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาในด้านการว่างงาน เพราะเป็นการสร้างงานวิธีหนึ่งซึ่งกระทำได้ไม่ยาก ไม่ต้องรอโครงการซับซ้อนแต่อย่างไรก็ตามการกระตุ้นให้มีผู้ประกอบการอาชีพอิสระมากขึ้นนั้น จะปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติไม่ได้โดยเด็ดขาดรัฐบาลจำเป็นต้องเป็นผู้สร้างเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศในการประกอบอาชีพอิสระได้สะดวกขึ้น และจะต้องหาช่องทางให้รัฐวิสาหกิจภาคเอกชนขนาดใหญ่เข้ามาร่วมส่งเสริมด้วยการส่งเสริมจึงจะสำเร็จตามเป้าหมาย

สำหรับในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาต่างก็ได้มีแนวคิด เกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อบรรเทาและแก้ปัญหาการว่างงานของประเทศ ดังนั้นแนว

คิดและโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ จึงนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และส่งเสริมเป็นอย่างมาก

ชิเจียน (ShiJian, 1986) ได้เขียนรายงานการสร้างงานในชนบทของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่เรียกว่า Township Enterprise ซึ่งเป็นการสร้างงานอาชีพโดยรัฐให้ความช่วยเหลือในบางส่วนเท่านั้น แต่ในเรื่องของการลงทุนผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบเองนโยบายของจีนเรื่อง Township Enterprise นับได้ว่าประสบความสำเร็จที่สูงมากโดยขั้นตอนในการพัฒนา Township Enterprise จะประกอบด้วย การสร้างแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง มีการก่อตั้งธุรกิจทุกระดับในท้องถิ่นให้การสนับสนุนในด้านเทคนิคและผู้เชี่ยวชาญตลอดจนเงินลงทุนบางส่วน สำหรับธุรกิจแบบนี้ได้แก่ ธุรกิจซ่อมและผลิตเครื่องยนต์เล็ก อะไหล่และชิ้นส่วนต่าง ๆ ธุรกิจอาหาร วัสดุก่อสร้าง การท่องเที่ยว การทอผ้า งานฝีมือ เครื่องปั้นดินเผา และการบริการต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ใช้เทคโนโลยีสมัยเก่า และใช้แรงงานเป็นหลัก

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา มีหลายโครงการให้ผลค่อนข้างสูง ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย โดยนำหลักการมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของเรา

4. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระในสถานศึกษา

สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้พัฒนารูปแบบการส่งเสริมอาชีพอิสระแก่นักเรียน นักศึกษา อย่างหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทวิชาที่จัดการเรียนการสอนอยู่ ได้แก่ ประเภท

ช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม คหกรรม และศิลปหัตถกรรม ซึ่งสรุปวัตถุประสงค์จากการจัดกิจกรรมได้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา เกิดความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระและมั่นใจในการพึ่งตนเอง
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการประกอบอาชีพอิสระ และมั่นใจสามารถที่จะนำไปปฏิบัติจริงในอนาคตได้
3. เพื่อเป็นสถานที่ฝึกอาชีพอิสระใช้ในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน นักศึกษา

ลักษณะการส่งเสริมอาชีพอิสระที่สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้จัดทำกับนักศึกษาได้ฝึกเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่

1. ฝึกอบรมให้ความรู้ ความคิดในการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องในลักษณะงานที่จะทำ ทั้งนี้โดยการศึกษาดูงานจากของจริง จากวิทยากรทั้งภาครัฐบาล และ เอกชนที่เกี่ยวข้อง
2. ฝึกวิธีการจัดการ ได้แก่ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวางแผน การผลิต การเงิน การบัญชี การคิดราคา การควบคุม การทำงาน การส่งงาน เป็นต้น
3. การเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบอาชีพอิสระ เช่น การเลี้ยง การขยัน อดทน จิตวิทยา การปรับตัว มนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ
(กรมอาชีวศึกษา, 2535)

5. การส่งเสริมอาชีพอิสระของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตร พวช. 2530 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพอิสระได้ เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานของประชากรนอก

จากนั้น ยังได้ประกาศจุดเน้น 7 ประการ ของกรมอาชีวศึกษา ที่มีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ ประกอบอาชีพอิสระ (ส่วนตัวได้) เวลาต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของกรมอาชีวศึกษา แต่ก็ยังมีการส่งเสริมอาชีพอิสระในนโยบายพัฒนาอาชีวศึกษาเช่นเดิม ซึ่งเรียกว่า เป้าหมาย 10 ประการ และเป้าหมายที่ 3 คือ ให้ส่งเสริมอาชีพอิสระซึ่งก็เหมือนกับจุดเน้นข้อที่ 3 (เดิม) ที่ว่าด้วยการส่งเสริมอาชีพส่วนตัว นั่นเอง

สำนักงานโครงการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา (2530:13-15) ได้เสนอวิธีดำเนินการ ที่จะส่งเสริมอาชีพอิสระในสถาบันอาชีวศึกษา ดังนี้

1. รมรงค์ให้ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา อ่านหนังสืออาชีพะตัวอย่าง
2. ส้ารวจและสอบถามว่าศิษย์เก่าที่ประกอบอาชีพอิสระ มีใครทำอะไร ส่งคนไป สัมภาษณ์ทาบประวัติ ติดประกาศหน้าห้องสมุดวันละคน แล้วตัวผู้มีผลงานดีเด่นส่งเป็นอาชีพะ ตัวอย่าง ประจำปีต่อไป
3. เชิญอาชีพะตัวอย่างที่จบจากสถานศึกษาเดิมของตนที่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน มา เป็นวิทยากรพิเศษ บรรยายแก่ครูและนักศึกษาฟัง เพื่อให้ทราบวิธีการประกอบอาชีพอิสระ
4. จัดนักเรียนและครูออกเป็นกลุ่ม ๆ ส้ารวจอาชีพอิสระที่มีอยู่ในจังหวัด และ จังหวัดใกล้เคียงและสรรหาว่ามีอาชีพใดที่สมควรแก่การสนับสนุนส่งเสริมในสถานศึกษา
5. ส่งครูและผู้นำนักศึกษามาฝึกดูงานในสถานประกอบการจริงที่ประกอบอาชีพอิสระ
6. จัดกลุ่มส่งเสริมอาชีพอิสระ โดยแบ่งกลุ่มอาชีพที่สำคัญที่เลือกสรรไว้แล้ว โดย อาจดำเนินการในรูปของชมรมวิชาชีพ หรือองค์การทางวิชาชีพ หรือแทรกไว้ในหลักสูตรการสอน ปกติ
7. งานวันสถาปนากกรมอาชีวศึกษา (19 สิงหาคม) ในภาคต่าง ๆ ควรจัดให้มีการแสดงการประกอบอาชีพอิสระ ในบริเวณที่จัดไว้ที่หนึ่งต่างหาก ให้มีการประกวดแข่งขันว่า สถานศึกษาใดในกลุ่มจะทำได้ดีกว่ากัน แล้วส่งผู้มีผลงานดีเด่น มาแสดงในงานศิลปหัตถกรรมที่ กรุงเทพฯ

8. อ่านหนังสือ "กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในธุรกิจส่วนตัว" ของสำนักพิมพ์ ซี.เอ็ด อ่านวารสาร "คู่แข่ง" "ฐานเศรษฐกิจ" เพื่อจะได้มีข้อมูลทันสมัยในการประกอบธุรกิจ
9. หาผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอิสระ ให้นักศึกษาไปฝึกงานทำงานเพื่อจะได้มีความรู้และประสบการณ์
10. รณรงค์การประกอบอาชีพอิสระโดยอาจทำเป็นโปสเตอร์เพลง นิทรรศการ เช่น ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ มาสาธิต บรรยาย ตามศูนย์การค้าหรือแผงลอยเพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาประกอบอาชีพอิสระ และผู้ที่กำลังศึกษาได้ไปฝึกงาน
11. กลุ่มสถานศึกษาจัดทำหนังสือคู่มือการประกอบอาชีพอิสระ โดยสัมภาษณ์ ผู้ประสบความสำเร็จสาขาต่าง ๆ เป็นตัวอย่างแก่คนรุ่นหลัง
12. จ้างผู้สำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระมาเป็นครูประจำ หรือครูพิเศษเพราะครูที่มีอยู่อาจมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ
13. สถานศึกษาอาจรับงานการค้ามาให้นักศึกษาฝึก
14. ดำเนินการโครงการขายตรงของประเภทวิชาพัฒนศึกษกรรม ในสถานศึกษาหลายแห่ง

อำนวยการ และ จุล ทองเหลือง (ม.ป.ป:14-16) ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 ให้ส่งเสริมอาชีพอิสระโดยจำแนกเป็นประเภท ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระ
  - ติดบอร์ดนิทรรศการ
  - จัดนิทรรศการอาชีพอิสระ
  - จัดงานสัปดาห์อาชีพอิสระ
  - จัดอภิปราย
  - เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญอาชีพอิสระมากมาย
  - กระตุ้นให้นักศึกษาอยากทำอาชีพอิสระ

- สรรวจศิษย์เก่าที่ประกอบอาชีพอิสระ
  - จัดประกวดการแข่งขันการขาย
2. ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานอาชีพอิสระระหว่างเรียนโดยส่งนักศึกษาไปทำงานใน พาร์ม ร้านค้า ร้านอาหาร ในวันหยุดหรือหลังเลิกเรียน
  3. ฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระ
  4. ฝึกอบรมการขาย เช่น รับสินค้ามาจากหน้าร้านสหกรณ์ หรือโครงการขาย ตรง
  5. รับจ้างหรือผลิตสินค้าจากหน้า เช่น ต่อตัวถังรถบรรทุก เพาะกิ่งมะม่วง เพราะ ลูกปลาถูก รับทำไส้กรอกอีสาน รับทำของชำร่วย ฯลฯ
  6. ตั้งร้านอาชีพบริการ หรือศูนย์ปฏิบัติการวิชาชีพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา (2535) ได้เสนอแนวทางที่ใช้ในกิจกรรมเสริม หลักสูตรวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาสนใจ และเห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพ อิสระ

กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ

- 1.1 การจัดมุมหนังสืออาชีพอิสระโดยการจัดทำมีหนังสือ ข้อมูล ข่าวสารความ เคลื่อนไหวในการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.2 การเชิญผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพบรรยาย
- 1.3 การยกย่อง เชิดชู เกียรติศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ในการประกอบ อาชีพอิสระ

2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียนนักศึกษาในการประกอบอาชีพอิสระ กิจกรรม ที่ดำเนินการ คือ

- 2.1 ส่งเสริมให้นักศึกษา รวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระ
- 2.2 ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา จัดแสดงสาธิตการประกอบอาชีพอิสระ
ในโอกาสอันเหมาะสม
- 2.3 ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาทดลองประกอบอาชีพอิสระระหว่างศึกษา
3. การจัดหาแหล่งเงินทุน
กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ
  - 3.1 การประสานงานจัดหาแหล่งเงินทุน
  - 3.2 การจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
  - 3.3 การรณรงค์ในการจัดหาทุนเพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ
  - 3.4 การติดตามประเมินผล การรวบรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระ ของ
นักเรียน นักศึกษาระหว่างศึกษา
4. การติดตามและช่วยเหลือให้ผู้สำเร็จการศึกษาสู่อาชีพอิสระ
กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ
  - 4.1 ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ
  - 4.2 ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดการทั่วไปตลอดจนความรู้ทักษะในอาชีพ
อิสระแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
5. รับจ้างหรือผลิตสินค้าจำหน่าย
6. ตั้งร้านอาชีพะบริการ หรือศูนย์ปฏิบัติการวิชาชีพ

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความจำเป็นต่อนักเรียนนักศึกษาเช่นเดียวกับ การจัดการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งการสอนในชั้นเรียนให้ไม่ได้ เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องเลืกประเภทของกิจกรรมให้เหมาะกับระดับผู้เรียนและจัดหลาย ๆ ประเภท เช่น ด้านวิชาการ สันทนาการ พละนามัย ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี เพื่อช่วยเสริมสร้างในการจัดการเรียนการสอน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกตามความถนัดและ

ความสนใจในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจะต้องรู้หลักบริหารในการจัดกิจกรรมกล่าวคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานตลอดจนควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปในทางที่ต้องการ ต่อจากนั้นก็ยิ่งรวมถึงบทบาทของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องบุคลากร การเงิน กำหนดเวลา วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ตลอดจนการควบคุม การดำเนินงาน และการประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สำหรับประเทศไทยมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักศึกษาไว้ พอประมวลได้ดังนี้

ชัชชาภรณ์ เสนาลักษณ์ (2517) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร" โดยวิธีการสัมภาษณ์ ประชากร คือ ผู้อำนวยการวิทยาลัย จำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมได้มาจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในและนอกสถานศึกษา และได้จากผู้เรียนมากที่สุดอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นบุคคลที่สำคัญที่มีส่วนรับรู้ในการจัดกิจกรรม การขาดมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้บริหาร ตลอดจนความรู้ที่ถูกต้องในการจัดกิจกรรมอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดกรณีพิพาทในสถานศึกษา และมีปัญหาบางประการในการจัดกิจกรรม เช่น การจัดหางบประมาณ สถานที่ เวลา เป็นต้น

ศิริ รอดบุญธรรม (2517) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา" โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู อาจารย์ และผู้บริหารจำนวน 444 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษาได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยครู อาจารย์แต่สำหรับนักศึกษาด้วยกันได้รับความร่วมมือน้อย การจัดกิจกรรมนอกสถานศึกษาเช่น การแข่งขันกีฬายังจัดกันน้อย

สุภาพ สัตยานนท์ (2517) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนใน
โรงเรียนสตรีวิทยา ที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร" กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1-5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกิจกรรมพอสมควร มีความเห็นว่า
กิจกรรมสนุกสนานทำให้ความรู้เพิ่มขึ้น ช่วยฝึกทักษะการทำงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
ครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน เกี่ยวกับด้านความสัมพันธ์กับผลการเรียน นักเรียน
ส่วนหนึ่งเห็นว่า ทำให้ผลการเรียนตกลง ข้อบกพร่องที่พบอีกประการหนึ่งคือ เวลาจัดมีน้อย
นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน นักเรียนเสนอแนะว่าควรปรับปรุงกิจกรรมให้น่าสนใจยิ่งขึ้น
ควรได้รับความร่วมมือ และความเห็นจากทุกฝ่าย ควรจัดกิจกรรมในวันหยุดหรือตามความเหมาะสม
ควรแจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับ ควรเตรียมงบประมาณให้เพียงพอ

ประดับ นิลพั่งงา (2522) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา
เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนกลาง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอา-
จารย์และนักศึกษานในวิทยาลัยครูส่วนกลาง คือ อาจารย์ จำนวน 204 คน นักศึกษา จำนวน
720 คน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษานในวิทยาลัยครูส่วนกลาง
เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษานในด้านคณะกรรมการนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา สถานที่ อุปกรณ์ วัตถุประสงค์
กิจกรรมที่จัดและการประเมินผล รวม 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ความคิดเห็นของกลุ่ม
อาจารย์และนักศึกษานในแต่ละวิทยาลัยครูเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกันในทุกด้าน

รัชนี้ คำแสน (2523) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา
เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษานในวิทยาลัยครูภาคเหนือ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ
อาจารย์และนักศึกษานเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษานในวิทยาลัยครูภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ
อาจารย์และนักศึกษานในวิทยาลัยครูภาคเหนือ มีจำนวน 737 คน เป็นอาจารย์ 167 คน และ
นักศึกษาน 570 คน ศึกษา 4 ด้าน คือ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะกิจกรรมที่จัด
การดำเนินงานกิจกรรม และปัญหาในการจัดและดำเนินงานกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ความคิด
เห็นของอาจารย์และนักศึกษาน มีแตกต่างกันในด้านลักษณะกิจกรรมที่จัด และปัญหาในการจัดไม่
แตกต่างกัน กิจกรรมที่จัดมากได้แก่ กิจกรรมทางด้านพลานามัย กีฬา และสหนาการ

นวน้อย เจริญผล (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และเจตคติ ต่อวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชุมชนคณิตศาสตร์ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาจำนวน 120 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ะดับละ 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ของ พุทธิ เดชกำแหง (2515) ที่ดัดแปลงจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของมินิโซตา ซึ่งเทอร์แรนซ์ ปรับปรุงขึ้น แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์และรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์ 20 กิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรดีกว่าความคิดสร้างสรรค์ก่อนการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01.2 เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรดีกว่าเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาไพ อรรถจันทร์ (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การส่งเสริมอาชีพอิสระของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" พบว่า ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด กับนโยบายข้อนี้ของสถานศึกษา และเห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระนั้นดีมาก โดยมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระอยู่ในระดับร้อยละ 56.2 ส่วนทางด้านนักเรียนนั้นมีเพียงร้อยละ 8.80 ที่คิดว่าสำเร็จการศึกษาแล้วต้องการประกอบอาชีพอิสระ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพอิสระในสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า สถานศึกษามีการจัดบริการข้อมูล ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ในการประกอบอาชีพอิสระเป็นช่วง ๆ การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระมาบรรยายมีการจัดทำตามความเหมาะสม การยกย่อง เชิดชูเกียรติศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระเป็นบางแผนก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เคยรวมกลุ่ม

ลงทุนส่งเสริมอาชีพอิสระ ซึ่งมีวิธีการในการรณรงค์หาเงินจัดตั้งกองทุน โดยทำผลผลิตเพื่อจำหน่าย นักศึกษาส่วนใหญ่อยละ 86.19 ไม่เคยขอยืมเงินจากสถานศึกษา เพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพอิสระ สำหรับผู้ที่เคยยืมเงินจากสถานศึกษา โดยไม่มีดอกเบี้ย นอกจากนี้แล้วสถานศึกษายังมีการติดตามให้ความช่วยเหลือผู้สำเร็จการศึกษาสู่อชีพอิสระ โดยวิธีการให้คำแนะนำเป็นส่วนใหญ

งานวิจัยในต่างประเทศ

เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาในต่างประเทศ ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Harrold (1967 : 2782 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมการจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ควบคุมการจัดกิจกรรมเป็นหลักสูตรของนักศึกษาจึงเป็นการศึกษาเพื่อเกณฑ์ในการควบคุมกิจกรรมนักศึกษา พอสรุปเป็นแนวคิดได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ต้องพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านของนักศึกษา
2. การควบคุมสิ่งใด ต้องส่งเสริมวัตถุประสงค์ของสิ่งนั้น
3. นัยบายการควบคุมและตัดสินใจขึ้นอยู่กับเหตุผลด้านศีลธรรม และภูมิหลังทางการศึกษา ไม่ขึ้นกับกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยไม่ควรใช้อำนาจตามกฎหมาย เกณฑ์นอกจากมีความขัดแย้งกันมากระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

4. ควรกำหนดขอบเขตในการควบคุมกิจกรรมไว้อย่างกว้าง ๆ ยืดหยุ่นได้
5. ในด้านการควบคุมถือว่านักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัยด้วย
6. ควรอธิบายหลักเกณฑ์ในการควบคุมกิจกรรมของนักศึกษา
7. เกณฑ์การควบคุมกิจกรรมนักศึกษา ควรมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์ที่

เกิดขึ้น

Shepler (1970 : 3303 - A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยมและองค์ประกอบที่คัดเลือกในสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับวิทยาลัย ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลง

ระหว่างนักศึกษาปีที่ 1 โดยชักกลุ่มประชากร คือนักศึกษาปีที่ 1 ของคณะศิลปศาสตร์ ในวิทยาลัย ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 200 คน ใช้แบบวัดบุคลิกภาพ ทำการวัด 2 ครั้ง คือ ตอนปฐมนิเทศและตอนสิ้นภาคปลาย เพื่อศึกษาว่ามีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพบ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ทางด้านกิจกรรมนักศึกษา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาใหม่มากกว่าประสบการณ์ด้านการเรียน

Elmer (1974 : 1882 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ และสมาชิกสภาวิทยาลัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนในรัฐเวอร์จิเนีย โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาอาจารย์ และสมาชิกสภาวิทยาลัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา 5 ประเภท คือการปกครองนักศึกษา กิจกรรมการพิมพ์ การจัดองค์การ กิจกรรมเกี่ยวกับความสนใจพิเศษ และการบริการชุมชนกลุ่ม ตัวอย่างมาจากวิทยาลัยชุมชน 5 แห่ง เป็นนักศึกษาร้อยละสิบ อาจารย์ร้อยละยี่สิบห้าและสมาชิกสภาวิทยาลัยทั้งหมด พบว่า คณะกรรมการที่เข้ามาเป็นผู้ปกครองนักศึกษาควรมาจากการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาควรมีรูปแบบการจัดเหมือนกัน กิจกรรมการพิมพ์ ควรมาจากการเลือกตั้งองค์การนักศึกษาควรมีรูปแบบการจัดเหมือนกัน กิจกรรมการพิมพ์ ควรเป็นการออกหนังสือพิมพ์ วารสารกิจกรรมเกี่ยวกับความสนใจพิเศษจัดแตกต่างกันมากในแต่ละวิทยาลัย ส่วนกิจกรรมบริการชุมชนทุกวิทยาลัย ทำไม่ได้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สำหรับข้อเสนอแนะของผู้วิจัยมี คณะกรรมการปกครองนักศึกษาควรรู้ และเข้าใจบทบาทของตนให้มากกว่านี้ทางวิทยาลัยควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มาก โครงการของสภานักศึกษา ควรได้รับความปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดองค์การ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริการชุมชนควรมีการอบรม และให้ความรู้แก่นักศึกษาโดยเฉพาะ

William Charles (1978) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐโอกลาโฮมา (Oklahoma) โดยมี วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์เกี่ยวกับ การร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน ผลการวิจัยได้พบว่า

1. โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโปรแกรมกิจกรรมให้แก่นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก
2. กิจกรรมส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ เวลา การวัดและประเมินผลจากผู้บริหารโรงเรียน
3. นักเรียนจำนวนมากได้ร่วมกิจกรรมประเภทกีฬา การร่วมอภิปราย ได้วาทีและเป็นสมาชิกชุมนุมวิชาการต่าง ๆ
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แต่ไม่เสมอไป จะมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ปฏิเสธการเข้าร่วมกิจกรรมแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

Paul E. (1980 : 4372 - A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีส่วนสนับสนุนการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ของนักศึกษาสายอาชีพในวิทยาลัยชุมชนรัฐอิลลินอยส์โดยส่งแบบสอบถาม จำนวน 214 ชุด ไปยังวิทยาลัย 9 แห่ง ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 95 ผลการศึกษาพบว่า การที่นักศึกษาไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพราะทำงานนอกวิทยาลัย ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ได้เข้าร่วมเพราะกิจกรรมบางอย่างไม่น่าสนใจ ไม่ได้เข้าร่วมเพราะมีความเชื่อว่านายจ้างย่อมาให้ความสำคัญต่อกิจกรรมเช่นนั้นน้อยกว่าการจ้าง และความคิดเห็นของนักศึกษาทั่วไปต่อกิจกรรมนักศึกษาในวิทยาลัยดังกล่าว แตกต่างกันนอกจากนี้ ยังได้เสนอแนะไว้บางประการ เช่น การจัดกิจกรรมนักศึกษา ควรกำหนดปฏิทินการจัดไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม และการทำงานของนักศึกษา ควรได้รับการศึกษาและเตรียมการไว้ให้พร้อม

จากงานวิจัยของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาให้ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ต้องอาศัยกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนดียิ่งขึ้น อาจารย์และนักศึกษามองเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดขึ้น สำหรับปัญหา และอุปสรรคในการจัดกิจกรรมโดยทั่วไป คือ เวลา ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีน้อย และงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ